

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Crèdits	2.4 presencials (60 hores) 3.6 no presencials (90 hores) 6 totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 2S(Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Jaume Andreu Galmés jaume.andreu@uib.es	17:00h	18:00h	Dilluns	01/09/2012	17/02/2013	BB07
	14:00h	15:00h	Dilluns	18/02/2013	30/06/2013	BB07
Miquel Àngel Capellà Galmés ma.capella@uib.es	10:00h	11:00h	Dilluns	17/09/2012	04/02/2013	BF-07
	10:00h	11:00h	Dilluns	21/01/2013	01/07/2013	BF-10

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Grau de Geografia	Optativa	Tercer curs	Grau
Grau d'Història de l'Art	Formació bàsica	Primer curs	Grau

Contextualització

Lectura i anàlisi de l'Art i l'Arquitectura (20252) constitueix una assignatura del mòdul de formació bàsica del pla d'estudis del Títol de grau d'Història de l'Art i, per tant, comprèn un ensenyament bàsic, introductori i general. En aquest sentit, contribueix al coneixement dels processos de creació artística i la interpretació de l'obra d'art.

Aquesta assignatura és de caràcter general i té un alt sentit instrumental, ja que desenvolupa continguts útils per a la resta de matèries del pla d'estudis del Títol de grau d'Història de l'Art.

Requisits

L'assignatura té un caràcter introductori i de formació bàsica (Mòdul 0) i, per tant, no té requisits essencials ni recomanables.

Competències

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

La matèria té el propòsit de contribuir a l'adquisició de les competències que s'indiquen a continuació, les quals formen part del conjunt de competències establertes en el pla d'estudis del Títol de grau d'Història de l'Art:

Específiques

1. CE-2. Competències fonamentals (saber disciplinar). Visió diacrònica general de la Història de l'Art Universal.
2. CE-6. Competències fonamentals (saber disciplinar). Coneixement sistemàtic i integrat del fet artístic: distints llenguatges (arquitectura i urbanisme, escultura, pintura, fotografia, cine, música, arts decoratives i sumptuàries), procediments i tècniques de la producció artística al llarg de la història. Teoria i pensament estètic.

Genèriques

1. CB-1. Demostrar posseir i comprendre coneixements en l'àrea d'Història de l'Art a partir de la base de l'educació secundària obligatòria i del Batxillerat, a un nivell que, si bé es fonamenta en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda en l'estudi de la Història de l'Art.
2. CB-5. Desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Continguts

Continguts temàtics

- Tema 1. L'arquitectura: espai, usos, formes, permanència i territori.
- Tema 2. L'escultura: espai, volum, materials i tècniques.
- Tema 3. El dibuix, el gravat i les seves tècniques.
- Tema 4. La pintura: elements formals i procediments tècnics.
- Tema 5. Les arts decoratives: manifestacions i tècniques artístiques.
- Tema 6. Les arts audiovisuals i les tecnologies en xarxa: introducció als seus comportaments artístics.

Metodologia docent

En aquest apartat es descriuen les activitats de treball presencial i no presencial (o autònom) previstes a l'assignatura amb l'objecte de poder desenvolupar els continguts i avaluar les competències establertes anteriorment.

Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia i el treball personal de l'alumnat, l'assignatura forma part del projecte Campus Extens, centrat en l'ensenyament flexible i a distància, el qual incorpora l'ús de la telemàtica a la docència universitària. Així, mitjançant la plataforma de teleeducació Moodle l'alumne tindrà a la seva disposició una comunicació en línia i a distància amb el professor, un calendari amb notícies d'interès, documents electrònics, enllaços a Internet i propostes de pràctiques de treball autònom individual i grupal.

Activitats de treball presencial

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, el professor establirà els fonaments teòrics que componen la matèria. A més, es donarà informació per a cada tema de tipus bibliogràfic, sobre el mètode de treball i el material que haurà d'utilitzar l'alumnat per preparar de forma autònoma determinats continguts.
Classes pràctiques	Classes pràctiques	Grup mitjà (M)	Pràctiques a l'aula o fora d'ella.
Classes pràctiques	Presentació de la pràctica 1	Grup mitjà (M)	L'alumnat exposarà davant el seu Grup mitjà els resultats assolits en la pràctica 1 elaborada en petit grup en la plataforma Campus Extens. Per a l'exposició l'alumnat prepararà el material gràfic (Powerpoint o altres) que li resulti més eficient per a la seva exposició. Disposarà d'aproximadament 10 minuts. La data de la presentació estarà fixada al cronograma. Aquesta activitat no és recuperable.
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	Es realitzarà un examen final durant el període d'avaluació complementària, que serà recuperable durant l'avaluació extraordinària (setembre). Cada examen final tindrà una durada de 2 hores. Format de la prova: constarà de tres parts. Dues, amb preguntes de resposta llarga o desenvolupament (pregunta-tema i comentari d'imatges) i una, amb preguntes de resposta objectiva i breu.
Avaluació	Examen parcial	Grup gran (G)	Es realitzarà un examen parcial al llarg del semestre, que serà recuperable en el període d'avaluació extraordinària (setembre). L'examen tindrà una durada de 2 hores. Format de la prova: constarà de tres parts. Dues, amb preguntes de resposta llarga o desenvolupament (pregunta-tema i comentari d'imatges) i una, amb preguntes de resposta objectiva i breu.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Preparació dels temes	Després de l'exposició per part del professor a les classes magistrals i de les exposicions orals dels grups, l'alumnat haurà d'aprofundir en la matèria. Per facilitar aquesta tasca, s'indicarà, per a cada tema, la bibliografia que s'ha de consultar.
Estudi i treball autònom individual	Resolució de pràctiques individuals	Mitjançant Campus Extens es proposaran pràctiques de treball individual al llarg del semestre, que consistiran en dos exercicis de resposta breu. L'activitat es realitzarà en línia. Les solucions dels exercicis proposats estaran a disposició de l'alumnat una vegada finalitzada la tasca. La data de realització estarà fixada al cronograma. Aquesta activitat no és recuperable.
Estudi i treball autònom en grup	Pràctica 1: Wiki i glossari (Campus Extens)	Aquesta activitat es realitzarà en petit grup, que seran d'un mínim de 2 persones fins a un màxim de 4. Només en casos molt excepcionals i justificats es podrà treballar de manera individual. Al iniciar-se les classes, l'alumnat tindrà una setmana de termini per formar els petits grups, la composició dels quals es comunicarà al professor mitjançant

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Descripció
		un fòrum específic creat per aquesta funció. En el cas d'aquells alumnes que no s'hagin integrat en cap grup, el professor farà l'agrupació segons l'ordre alfabètic. La tasca consistirà en redactar una anàlisi formal d'una obra d'art assignada pel professor a cada grup petit, en una extensió màxima de dues pàgines amb inclusió de la bibliografia emprada. L'activitat serà en línia utilitzant el Wiki que estarà disponible a l'aula virtual. L'alumnat posarà en pràctica els coneixements i procediments exposats a les classes teòriques pel professor, per a realitzar l'anàlisi disposarà d'un guió, una normativa de presentació, així com de l'orientació bibliogràfica general i específica. La segona part del treball consistirà en elaborar les definicions de 10 termes relacionats amb l'obra treballada en un glossari general de tota l'assignatura actiu a Campus Extens. Aquesta part comportarà la consulta de diccionaris i obres específiques de comprensió terminològica. La data de lliurament coincidirà amb la de presentació a classe de la pràctica que estarà fixada al cronograma. El professor desactivarà el wiki. En cas de no superar o no realitzar l'activitat durant el període lectiu fixat al cronograma es podrà lliurar en el període d'avaluació extraordinària (setembre). En aquest cas es presentarà el comentari i la terminologia en paper.
Estudi i treball autònom en grup	Preparació de la presentació oral	Cada grup haurà de preparar l'exposició oral de la pràctica realitzada on line. Per aquesta raó, disposa d'un temps per a preparar aquesta exposició, en el qual podrà assajar la presentació i cercar material gràfic que li sigui d'utilitat per a poder fer una presentació (powerpoint o similar).

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut de l'alumnat i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Estimació del volum de treball

A la següent taula es presenta la distribució d'hores segons les diferents activitats de treball presencial i de treball no presencial (o autònom) planificat i la seva equivalència en crèdits europeus o ECTS (1 crèdit ECTS=25 hores de treball de l'estudiant).

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		60	2.4	40
Classes teòriques	Classes magistrals	44	1.76	29.33
Classes pràctiques	Classes pràctiques	8	0.32	5.33
Classes pràctiques	Presentació de la pràctica 1	4	0.16	2.67
Avaluació	Examen final	2	0.08	1.33
Avaluació	Examen parcial	2	0.08	1.33
Activitats de treball no presencial		90	3.6	60
Estudi i treball autònom individual	Preparació dels temes	62	2.48	41.33
Estudi i treball autònom individual	Resolució de pràctiques individuals	6	0.24	4
Total		150	6	100

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Estudi i treball autònom en grup	Pràctica 1: Wiki i glossari (Campus Extens)	20	0.8	13.33
Estudi i treball autònom en grup	Preparació de la presentació oral	2	0.08	1.33
Total		150	6	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes a l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació. A la taula del present apartat es descriu per a cada procediment d'avaluació, la tipologia, els criteris d'avaluació i el seu pes en la qualificació de l'assignatura.

Resum:

Avaluació contínua: 5 punts.

Examen final: 5 punts.

Avís: és un requisit de l'assignatura per a poder sumar la part d'avaluació contínua (atès que hi ha bona part que es realitza on line), obtenir una nota igual o superior a 2 a l'examen final.

Presentació de la pràctica 1

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (No recuperable)
Descripció	L'alumnat exposarà davant el seu Grup mitjà els resultats assolits en la pràctica 1 elaborada en petit grup en la plataforma Campus Extens. Per a l'exposició l'alumnat prepararà el material gràfic (Powerpoint o altres) que li resulti més eficient per a la seva exposició. Disposarà d'aproximadament 10 minuts. La data de la presentació estarà fixada al cronograma. Aquesta activitat no és recuperable.
Criteris d'avaluació	-Equilibri en la participació de tots els membres del grup. -Eficàcia del format de presentació per millorar la comprensió de la matèria. -Grau de preparació de la matèria per fer l'exposició. -Adequació del ritme i de l'ordre dels continguts.

Percentatge de la qualificació final: 5% per l'itinerari A

Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (Recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen final durant el període d'avaluació complementària, que serà recuperable durant l'avaluació extraordinària (setembre). Cada examen final tindrà una durada de 2 hores. Format de la

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

	prova: constarà de tres parts. Dues, amb preguntes de resposta llarga o desenvolupament (pregunta-tema i comentari d'imatges) i una, amb preguntes de resposta objectiva i breu.
Criteris d'avaluació	-Ordre i claredat expositiva. -Capacitat de relació i síntesi. -Adequació a la pregunta formulada. -Exactitud dels resultats obtinguts. -Utilització del vocabulari específic.
Percentatge de la qualificació final:	50% per l'itinerari A

Examen parcial

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (Recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen parcial al llarg del semestre, que serà recuperable en el període d'avaluació extraordinària (setembre). L'examen tindrà una durada de 2 hores. Format de la prova: constarà de tres parts. Dues, amb preguntes de resposta llarga o desenvolupament (pregunta-tema i comentari d'imatges) i una, amb preguntes de resposta objectiva i breu.
Criteris d'avaluació	-Ordre i claredat expositiva. -Capacitat de relació i síntesi. -Adequació a la pregunta formulada. -Exactitud dels resultats obtinguts. -Utilització del vocabulari específic.
Percentatge de la qualificació final:	20% per l'itinerari A

Resolució de pràctiques individuals

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Escales d'actituds (No recuperable)
Descripció	Mitjançant Campus Extens es proposaran pràctiques de treball individual al llarg del semestre, que consistiran en dos exercicis de resposta breu. L'activitat es realitzarà en línia. Les solucions dels exercicis proposats estaran a disposició de l'alumnat una vegada finalitzada la tasca. La data de realització estarà fixada al cronograma. Aquesta activitat no és recuperable.
Criteris d'avaluació	-Es valorarà la participació de l'alumnat en les pràctiques individuals.
Percentatge de la qualificació final:	10% per l'itinerari A

Pràctica 1: Wiki i glossari (Campus Extens)

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Altres procediments (Recuperable)
Descripció	Aquesta activitat es realitzarà en petit grup, que seran d'un mínim de 2 persones fins a un màxim de 4. Només en casos molt excepcionals i justificats es podrà treballar de manera individual. Al iniciar-se les classes, l'alumnat tindrà una setmana de termini per formar els petits grups, la composició dels quals es comunicarà al professor mitjançant un fòrum específic creat per aquesta funció. En el cas d'aquells alumnes que no s'hagin integrat en cap grup, el professor farà l'agrupació segons l'ordre alfabètic. La tasca consistirà en redactar una anàlisi formal d'una obra d'art assignada pel professor a cada grup petit,

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

en una extensió màxima de dues pàgines amb inclusió de la bibliografia emprada. L'activitat serà en línia utilitzant el Wiki que estarà disponible a l'aula virtual. L'alumnat posarà en pràctica els coneixements i procediments exposats a les classes teòriques pel professor, per a realitzar l'anàlisi disposarà d'un guió, una normativa de presentació, així com de l'orientació bibliogràfica general i específica. La segona part del treball consistirà en elaborar les definicions de 10 termes relacionats amb l'obra treballada en un glossari general de tota l'assignatura actiu a Campus Extens. Aquesta part comportarà la consulta de diccionaris i obres específiques de comprensió terminològica. La data de lliurament coincidirà amb la de presentació a classe de la pràctica que estarà fixada al cronograma. El professor desactivarà el wiki. En cas de no superar o no realitzar l'activitat durant el període lectiu fixat al cronograma es podrà lliurar en el període d'avaluació extraordinària (setembre). En aquest cas es presentarà el comentari i la terminologia en paper.

Criteris d'avaluació	-Ordre i claredat expositiva. -Exactitud dels resultats obtinguts. -Utilització del vocabulari específic. -Ús de la bibliografia general i específica de la matèria. -Faltes d'ortografia.
----------------------	--

Percentatge de la qualificació final: 15% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

ALEGRE CARVAJAL, Esther; *et al.*, *Técnicas y medios artísticos*, Madrid, Editorial Ramon Areces, UNED, 2010.
ESTEBAN LORENTE, Juan Francisco; BORRÁS GUALIS, Gonzalo M.; ÁLVARO ZAMORA, Maria Isabel, *Introducción General al Arte. Arquitectura, Escultura, Pintura, Artes Decorativas*, Madrid, Istmo, 1980.
FUSCO, Renato de, *El placer del arte. Comprender la pintura, la escultura, la arquitectura y el diseño*, Barcelona, Gustavo Gili, 2008.
LANEYRIE-DAGEN, Nadeije, *Leer la pintura*, Barcelona, Larousse, 2005 (1997).
MATÍA, Paris; BLANCH, Elena *et al.*, *Conceptos fundamentales del lenguaje escultórico*, Madrid, Akal, 2006.

Bibliografia complementària

a) Obres generals

ARNHEIM, Rudolf, *El poder del centro. Estudio de la composición en las artes visuales*, Madrid, Alianza, 1984 (1982).
BALADA I MONCLÚS, Marta, *Com analitzar una obra plàstica*, Barcelona, PPU, 1988.
BERGER, John, *El sentido de la vista*, Madrid, Alianza, 1990.
BERGER, John, *Algunos pasos hacia una pequeña teoría de lo visible*, Madrid, Árdora, 1997.
BORRÁS GUALIS, Gonzalo, *Cómo y qué investigar en historia del arte. Una crítica parcial de la historiografía del arte española*, Barcelona, Serbal, 2001.
(**) BORRÁS GUALIS, Gonzalo M., *Teoría del arte I: las obras de arte*, Madrid, Historia 16, 1996.
CALABRESE, Omar, *El lenguaje del arte*, Barcelona, Paidós, 1987 (1985).
CALVO MANUEL, A., *Conservación y restauración. Materiales, técnicas y procedimientos. De la A a la Z*, Barcelona, Eds. del Serbal, 1997.
CHECA CREMADES, F. et al., *Guía para el estudio de la historia del arte*, Madrid, Cátedra, 1980.

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

FERNÁNDEZ ARENAS, José, *Introducción a la conservación del patrimonio y técnicas artísticas*, Madrid, Ariel, 1996.

(**) FREIXA, Mireia; *et al.*, *Introducción a la historia del arte*, Barcelona, Barcanova, 1990.

FUGA, Antonella, *Técnicas y materiales del arte*, Madrid, Electa, 2004.

(**) MALTESE, Corrado (ed.), *Las técnicas artísticas*, Madrid, Cátedra, 1980.

MIRZOEFF, N., *Una introducción a la cultura visual*, Barcelona, Paidós, 2003.

(**) MORANTE LÓPEZ, Felisa; RUIZ ZAPATA, Ana María, *Análisis y comentario de la obra de arte. Estudio de obras de pintura, arquitectura y escultura*, Madrid, Edinumen, 1997.

NAVARRO DE ZUVILLAGA, Javier, *Forma y representación. Un análisis geométrico*, Madrid, Akal, 2008.

PARINI, Pino, *Los recorridos de la mirada. Del estereotipo a la creatividad*, Barcelona, Paidós, 2002.

RAMÍREZ, Juan Antonio, *Cómo escribir sobre arte y arquitectura. Libro de estilo e Introducción a los géneros de la crítica y de la historia del arte*, Barcelona, Serbal, 1999.

(**) RIVERA BLANCO, José Javier; ÁVILA, A.; MARTÍN ALONSO, M. L., *Manual de técnicas artísticas*, Madrid, Historia 16, 1997.

SIDAWAY, Ian, *Enciclopedia de materiales y técnicas de arte*, Barcelona, Acanto, 2002.

b) Diccionaris (selecció)

CIRUELOS GONZALO, A., *Diccionario del dibujo y la estampación*, Madrid, Calcografía Nacional, 1996.

D. A., *Diccionari de dibuix tècnic*, Barcelona, Termcat. Centre de terminologia: Institut d'Estudis Universitaris Josep Trueta: Fundació Barcelona, 1992

D.A., *Diccionari manual de la construcció*, Barcelona, Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya. ITEC, 1997 (1986).

FAERNA GARCÍA-BERMEJO, J. M., *Conceptos fundamentales del arte*, Madrid, Alianza, 2003.

FATÁS, G.; BORRÁS, G. M., *Diccionario de términos de arte y elementos de arqueología, heráldica y numismática*, Madrid, Alianza, 1994 (1980).

FULLANA, Miquel, *Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció*, Palma, Editorial Moll, 1995 (1974).

GUMÍ, Jordi; LLUÍS I MONLLAÓ, Ramon, *Diccionari de tècniques pictòriques*, Barcelona, Edicions 62, 1988.

LAJO, Rosina; SURROCA, José, *Lèxic d'Art*, Madrid, Akal, 1993.

LUCIE-SMITH, Edward, *Diccionario de términos artísticos*, Barcelona, Destino, 1997.

MONREAL Y TEJADA, Luis; HAGGAR, R. G., *Diccionario de términos de arte: definiciones y descripciones referentes a arquitectura, escultura, pintura y obra gráfica*, Barcelona, Juventud, 1992.

MORALES Y MARÍN, José Luis, *Diccionario de términos artísticos*, Zaragoza UNALI, 1982.

MULLER, W.; VOGEL, G., *Atlas de arquitectura*, 2 vol., Madrid, Alianza, 1984.

ORENES, Francesc; SALA, Gerard; PLANAS, Miquel (ed.), *Vocabulari Belles arts*, Barcelona, Xarxa Vives d'universitats, 2007.

PANIAGUA SOTO, José R., *Vocabulario básico de arquitectura*, Madrid, Cátedra, 1978.

PASTOUREAU, Michel, *Diccionario de los colores*, Barcelona, Paidós, 2009.

PEDRÓS ESTEBAN, Armand T., *Glossari escultòric. Termes relacionats amb el treball de la ceràmica, el ferro i la pedra*, Mallorca, Edicions Documenta Balears, 2008.

PEVSNER, Nikolaus; FLEMING, John; HONOUR, Hugh, *Diccionario de arquitectura*, Madrid, Alianza, 1980.

PLAZA ESCUDERO, Lorenzo de la (ed.), *Diccionario visual de términos arquitectónicos*, Madrid, Cátedra, 2008.

RAMON, M. Magdalena (ed.), *Vocabulari d'història de l'art*, Castelló de la Plana, Xarxa d'universitats-Institut Joan Lluís Vives, 2006.

SALVÀ I LARA, Jaume, *Diccionari de les arts: arquitectura, escultura i pintura*, Palma, Edicions UIB, 2002.

c) Específica per temes:

Tema 1

ARGAN, Giulio Carlo, *El concepto del espacio arquitectónico desde el Barroco a nuestros días*, Buenos Aires, Nueva Visión, 1966.

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

- ARNHEIM, Rudolf, *La forma visual de la arquitectura*, Barcelona, Gustavo Gili, 1978.
- CASTRO VILLALBA, Antonio, *Historia de la construcción arquitectónica*, Barcelona, Edicions UPC, 1995.
- FUSCO, Renato de, *Historia i estructura. Teoría de la historiografía arquitectónica*, Madrid, Alberto Corazón, editor, 1970.
- FUSCO, Renato de, *La idea de arquitectura: Historia de la crítica desde Viollet-le-Duc a Persico*, Barcelona, Gustavo Gili, 1976.
- GIEDION, Sigfried, *Espacio, tiempo y arquitectura*, Madrid, Dossat, 1979 (1941).
- GIEDION, Sigfried, *La arquitectura fenómeno de transición*, Barcelona, Gustavo Gili, 1969.
- HEARN, Fil, *Ideas que han configurado edificios*, Barcelona, Gustavo Gili, 2006.
- KOEPE, Hans, *La arquitectura en sus planos*, Madrid, Cátedra, 1999 (1968).
- KOSTOV, Spiro. (coord.), *El arquitecto, historia de una profesión*, Madrid, Cátedra, 1984.
- NORBERG-SCHULZ, Christian, *Nuevos caminos de la arquitectura: existencia, espacio y arquitectura*, Barcelona, Blume, 1975.
- PATETTA, L., *Historia de la arquitectura. Antología crítica*, Madrid, Blume, 1984.
- (**) PERELLÓ, Antonia M., *Las claves de la arquitectura*, Barcelona, Planeta, 1994.
- PEVSNER, Nikolaus, *Esquema de la Arquitectura Europea*, Buenos Aires, Infinito, 1983 (1943).
- RASMUSSEN, S. B., *Experiencia de la arquitectura*, Barcelona, Labor, 1974.
- (**) ROTH, Leland M., *Entender la arquitectura: sus elementos, historia y significado*, Barcelona, Gustavo Gili, 1999.
- SCRUTON, Roger, *La estética de la arquitectura*, Madrid, Alianza, 1985.
- SUMMERSON, John, *El lenguaje clásico de la arquitectura. De L. B. Alberti a Le Corbusier*, Barcelona, Gustavo Gili, 1978.
- TAFURI, Manfredo, *Teorías e historia de la arquitectura. Hacia una nueva concepción del espacio arquitectónico*, Barcelona, Laia, 1977.
- VAN DE VEN, C., *El espacio en arquitectura*, Madrid, Cátedra, 1981.
- ZEVI, Bruno, *Architettura in nuce: una definizione di architettura*, Madrid, Aguilar, 1969.
- (**) ZEVI, Bruno, *Saber ver la arquitectura: ensayo sobre la interpretación espacial de la arquitectura*, Buenos Aires, Poseidón, 1951.

Tema 2

- CORREDOR MARTÍNEZ, Juan Antonio, *Técnicas de fundición artística*, Granada, Universidad de Granada, 1997.
- (**) MARTÍN GONZÁLEZ, J. J., *Las claves de la escultura*, Barcelona, Ariel, 1986. MASÓ, Alfonso, *Qué puede ser una escultura*, Granada, Universidad de Granada, 2004.
- MATÍA, Paris; BLANCH, Elena et al., *Procedimientos y materiales en la obra escultórica*, Madrid, Akal, 2009.
- PLOWMAN, J., *Enciclopedia de técnicas escultóricas*, Barcelona, Acanto, 2002.
- RICH, Jack C., *The materials and methods of sculpture*, New York, London, Dover, Constable, 1988.
- (**) SAURAS, Javier, *La escultura y el oficio de escultor*, Barcelona, Ediciones del Serbal, 2003.
- SERRA SUBIRÀ, Eduard, *Materials i eines de l'escultor*, Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1992.
- WILLIAMS, Jeremy, *Woodcarving*, Ramsbury, The Crowood Press, 1996.
- (**) WITTKOWER, Rudolf, *La escultura, procesos y principios*, Madrid, Alianza, 1980.

Tema 3

- BERENGUEL VÁZQUEZ, J., *Dibujo y grabado: técnicas y procedimientos*, Talavera de la Reina, Escuela de Artes Aplicadas y Oficios Artísticos, 1985.
- CABEZAS, Lino, *El dibujo como invención: idear, construir, dibujar*, Madrid, Cátedra, 2008.
- ESTEVE BOTEY, Francisco, *Historia del grabado*, Madrid, Clan, 1993.
- GÓMEZ MOLINA, Juan José (ed.), *Estrategias del dibujo en el arte contemporáneo*, Madrid, 2001, 2001.
- GÓMEZ MOLINA, Juan José (ed.), *Las lecciones del dibujo*, Madrid, Cátedra, 2006.

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

GÓMEZ MOLINA, Juan José; BORDES, Juan; CABEZAS, Lino, *El manual de dibujo*, Madrid, Cátedra, 2005.

GÓMEZ MOLINA, Juan José; CABEZAS, Lino; COPÓN, Miguel, *Los nombres del dibujo*, Madrid, Cátedra, 2005.

LARRAYA, Tomás G., *Xilografía: Historia y técnicas del grabado en madera*, Barcelona, Meseguer, editor, 1979.

(**) LEYMARIE, Jean; MONNIER, Geneviève; ROSE, Bernice, *El dibujo*, Barcelona, Carroggio, 1998.

MANZORRO PÉREZ, Manuel, *Técnicas tradicionales y actuales del grabado*, Madrid, Fundación Juan March, 1982.

MARTIN, Judy, *Enciclopedia de técnicas de impresión*, Barcelona, Acanto, 1994.

MELOT, Michel et al., *El grabado: historia de un arte*, Barcelona, Carroggio, 1981.

(**) PIGNATTI, Terisio, *El dibujo: de Altamira a Picasso*, Madrid, Cátedra, 1982.

VIVES PIQUÉ, Rosa, *Del cobre al papel: la imagen multiplicada*, Barcelona, Icaria, 1994.

WAX, Carol, *The Mezzotint. History and Technique*, London, Thames & Hudson Ltd, 1990.

WESTHEIM, Paul, *El grabado en madera*, México, Fondo de Cultura Económica, 1981.

ZAPATER Y JAREÑO, Justo, *Manual de litografía*, Madrid, Clan, 1993.

Tema 4

ALBERS, J., *La interacción del color*, Madrid, Alianza, 1979.

BALL, Philip, *La invención del color*, Madrid-México, Turner-Fondo de Cultura Económica, 2003.

BALTRUSAITIS, Jurgis, *Anamorphoses ou thaumaturgus opticus*, Paris, Flammarion, 1984.

BARRE, André; FLOCON, Albert, *La perspectiva curvilínea. Del espacio visual a la imagen construida*, Barcelona, Edicions Paidós, 1985 (1968).

(**) BERGER, R., *El conocimiento de la pintura*, 3 vol., Barcelona, Noguer, 1976.

BERGER, John, *El sentido de la vista*, Madrid, Alianza, 1990.

BOULEAU, C., *Tramas. La geometría secreta de los pintores*, Madrid, Akal, 1996.

BORDINI, Silvia, *Materia e imagen: fuentes bibliográficas de las técnicas de la pintura*, Barcelona, Ediciones del Serbal, 1995.

BRUSATIN, M., *Historia de los colores*, Barcelona, Paidós, 1987. BRYSON, N., *Visión y pintura. La lógica de la mirada*, Madrid, 1991 (1983).

DAMISCH, Hubert, *El origen de la perspectiva*, Madrid, Alianza, 1997.

DAVAL, Jean-Luc, *La pintura al óleo*, Barcelona, Carroggio, 1996.

DIONISIO, M., *Introducción a la pintura*, Madrid, Alianza, 1972.

DOERNER, M., *Los materiales de la pintura y su empleo en el arte*, Barcelona, Reverté, 1978.

FLORENSKI, P., *La perspectiva invertida*, Madrid, Siruela, 2005.

FRANCASTEL, Pierre, *Pintura y sociedad*, Madrid, Cátedra, 1990.

FURIÓ, V., *Ideas y formas en la representación pictórica*, Barcelona, Anthropos, 1991.

GAGE, John, *Color y cultura: la práctica y el significado del color de la antigüedad a la abstracción*, Madrid, Siruela, 1993.

GONZÁLEZ CUASANTE, José María; CUEVAS RIAÑO, María del Mar; FERNÁNDEZ QUESADA, Blanca, *Introducción al color*, Madrid, Akal, 2006.

GRANDIS, Luigina de, *Teoría y uso del color*, Madrid, Cátedra, 1985.

HUERTAS TORREJÓN, Manuel, *Materiales, procedimientos y técnicas pictóricas I. Soportes, materiales y útiles empleados en la pintura de caballete*, Madrid, Akal, 2010.

HUERTAS TORREJÓN, Manuel, *Materiales, procedimientos y técnicas pictóricas II. Preparación de los soportes, procedimientos y técnicas pictóricas*, Madrid, Akal, 2010.

MORENO RIVERO, T., *El color. Historia, teoría y aplicaciones*, Barcelona, Ariel, 1996.

NAVARRO DE ZUVILLAGA, Javier, *Imágenes de la perspectiva*, Madrid, Siruela, 1996.

NAVARRO DE ZUVILLAGA, Javier, *Mirando a través. La perspectiva en las artes*, Barcelona, Serbal, 2000.

PANOFSKY, E., *La perspectiva como forma simbólica*, Barcelona, Tusquets, 1973.

PEDROLA, A., *Materiales, procedimientos y técnicas pictóricas*, Barcelona, Barcanova, 1990.

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20252 - Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

RICHARDSON, Joy, *Aprendiendo a mirar un cuadro: una introducción a la pintura*, Madrid, Celeste, 1997.
STOICHITA, Victor I., *La invención del cuadro*, Barcelona, Serbal, 2000.
(**) TRIADÓ, J. R.; SUBIRANA, R., *Las claves de la pintura*, Barcelona, Planeta, 1994.
VENTURI, L., *Cómo se mira un cuadro. De Giotto a Chagall*, Buenos Aires, Losada, 1966 (1948).
WEDEVER, R., *El concepto de cuadro*, Barcelona, Labor, 1973. WHITE, J., *Nacimiento y renacimiento del espacio pictórico*, Madrid, Alianza, 1994.

Tema 5

BARRAL I ALTET, Xavier (dir.), *Disseny. Vestit. Moneda i medalles*, Art de Catalunya (Ars Cataloniae), 12, Barcelona, L'Isard, 1997.
BARRAL I ALTET, Xavier (dir.), *Arts decoratives, industrials i aplicades*, Art de Catalunya (Ars Cataloniae), 11, Barcelona, L'Isard, 2000.
BARTOLOMÉ ARRAIZA, A. (ed.), *Las Artes Decorativas en España*, Summa Artis, XLV, 2 vol., Madrid, Espasa-Calpe, 1999.
(**) BONET CORREA, Antonio (ed.), *Historia de las artes aplicadas e industriales en España*, Madrid, Cátedra, 1982.
GRUBER, A. (dir.), *Las artes decorativas en Europa. Del Renacimiento al Barroco*, Summa Artis, XLVI-I, Madrid, Espasa-Calpe, 2000.
GRUBER, A. (dir.), *Las artes decorativas en Europa. Segunda Parte. Del Neoclasicismo al Art Déco*, Summa Artis, XLVI-II, Madrid, Espasa-Calpe, 2000.
McCORQUODALE, C., *Historia de la decoración*, Barcelona, Stylos, 1985.
PRAZ, Mario, *Historia ilustrada de la decoración. Los interiores desde Pompeya hasta el siglo XVIII*, Barcelona, Noguer, 1965 (1964).

Tema 6

D. A., "El vídeo. Arte, lenguaje y comunicación", *Telos*, 9, 1987.
D. A., *Lo tecnológico en el arte. De la cultura vídeo a la cultura ciborg*, Barcelona, Virus, 1997.
ALGORA, M.; VICENTE, J. L. de, *Maquinas y Almas. Arte Digital y Nuevos Medios*, Madrid, MNCARS, 2008.
BAIGORRI BALLARÍN, Laura, *El vídeo en el contexto social y artístico de los 60/70*, Barcelona, Universitat de Barcelona, 1997.
BATTCOCK, Gregory (ed.), *New Artists Video. A Critical Anthology*, Nueva York, E. P. Dutton, 1978.
(**) BELLIDO GANT, María Luisa, *Arte, museos y nuevas tecnologías*, Gijón, TREA, 2001.
(**) BRIONES MARTINEZ, Florentino, *Arte e informática*, Madrid, 1980.
GIANNETTI, Claudia (ed.), *Arte en la era electrónica. Perspectivas de una nueva estética*, Barcelona, L'Angelot-Goethe-Institut Barcelona, 1997.
PÉREZ ORNIA, José Ramón, *El arte del vídeo. Introducción a la historia del vídeo experimental*, Barcelona, RTVE-Serbal, 1991.

Altres recursos

Mitjançant la plataforma de Campus Extens, l'alumnat tindrà a la seva disposició una sèrie de recursos d'interès per a la seva formació, com documents electrònics sobre la matèria elaborats pel professorat responsable de l'assignatura i enllaços a Internet.